

Tiedonhallintamalli

Pohjanmaan hyvinvointialue

Aluehallitus 16.1.2023 § xx

Voimaantulo xx.xx.2023

Sisällysluettelo

Tiedonhallintamalli.....	1
1. Yleistä	3
2. Tiedonhallintamalli ja muutosvaikutusten arviointi	4
3. Tiedonhallinnan toimintaprosessit	4
4. Tiedonhallinnan tietovarannot.....	5
5. Tiedonhallinnan tietoaineistot	6
6. Tiedonhallinnan tietojärjestelmät	6
7. Tietosuoja- ja tietoturvallisuustoimenpiteet	6
8. Kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi	7
9. Tietopyynnöistä aiheutuvat kustannukset	7

Pohjanmaan hyvinvointialueen tiedonhallintamalli

1. Yleistä

Vuoden 2020 alusta alkaen on ollut voimassa laki julkisen hallinnon tiedonhallinnosta (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki). Hyvinvointialueen on ylläpidettävä sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia.

Valtuusto on siirtänyt vastuun tiedonhallinnasta ja asiakirjahallinnan järjestämisestä hallitukselle. Hallituksen tehtävänä on vastata siitä, että tiedonhallintalain mukaiset vastuut, käytännöt ja valvonta on määritetty hyvinvointialueella.

Tiedonhallintalain lisäksi hyvinvointialueelle on säädetty velvollisuuksia julkisuuslaissa (621/1999), digipalvelulaissa (306/2019), arkistolaissa (831/1994), hallintolaissa (434/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) sekä Euroopan unionin tietosuojaa-asetuksessa ja kansallisessa tietosuojalaissa (1050/2018).

Tämän tiedonhallintamallin tarkoituksena on kuvata ja koota yhteen ne vastuut, jotka tiedonhallintaan liittyvät. Jokapäiväisessä työssä tiedonhallinnan koordinoinnista vastaa sairaanhoitopiirin tiedonhallinnan ohjausryhmä, johon kuuluvat tiedonhallinnan vastuuviranhaltijat.

Tiedonhallintamallin tarkoituksena on:

- määrittellä ja kuvata hyvinvointialueen toimintaympäristön tiedonhallinta;
- toimia palvelujen kehittämisen apuvälineenä;
- toimia asiankäsittelyn suunnittelun ja toteuttamisen apuvälineenä;
- toimia tietoaineistojen suunnittelun ja toteuttamisen apuvälineenä;
- toimia tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamisen apuvälineenä;
- auttaa moninkertaisen tiedonkeruun vähentämisessä;
- olla apuväline tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamisessa; sekä
- toimia apuvälineenä tietoturvallisuuden ylläpidossa.

2. Tiedonhallintamalli ja muutosvaikutusten arviointi

Tiedonhallintamallia ylläpidetään palvelujen, asiankäsittelyn ja tietoaineistojen hallinnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi, tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamiseksi, moninkertaisen tietojen keruun vähentämiseksi, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamiseksi sekä tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi.

Hyvinvointialueen tiedonhallintamalli koostuu seuraavista kokonaisuuksista:

- 1) tiedonhallintamallin *toimintaprosessit*;
- 2) tiedonhallinnan *tietovarannot*;
- 3) tiedonhallinnan *tietoaineistot*;
- 4) tiedonhallinnan *tietojärjestelmät*, sekä
- 5) tietosuoja- ja tietoturvallisuustoimenpiteet.

Suunniteltaessa tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa hyvinvointialue arvioi näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa tiedonhallinnan vastuisiin.

Muutosten arvioinnissa otetaan huomioon tietovarantojen yhteentoimivuus sekä niiden hyödynnettävyys tietoaineistoja muodostettaessa ja käytettäessä. Arvioinnin perusteella ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin tiedonhallintamallin muuttamiseksi ja muutosten toimeenpanemiseksi. Tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista ja siihen liittyvästä ennakkokuulemisesta säädetään erikseen.

3. Tiedonhallinnan toimintaprosessit

Tiedonhallintalaissa toimintaprosesseilla tarkoitetaan viranomaisen asiankäsittely- tai palveluprosessia. Tiedonhallinnan toimintaprosesseja käsittelevät asiakirjat sisältävät tiedot tietojen käsittelytehtävistä, prosessista vastaavat viranhaltijat, tehtävien ja toimintaprosessien tiedonhallinnan valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaavat sekä muut tiedonhallintalaissa säädettyt asiat.

Hyvinvointialueen tietohallinnan toimintaprosesseja on kuvattu seuraavissa asiakirjoissa:

- Hyvinvointialueen hallintosääntö;
- tietosuojapolitiikka sekä muut tietosuojaan liittyvät asiakirjat;
- tiedonohjaussuunnitelma;

- tietovarantojen prosessikuvaukset (valmistuu vuoden 2023 aikana);
- tiedon luovutuksen käytännöt ja tietopyynnöt (asiakirjajulkaisuuskuvaus);
- saavutettavuusseloste;
- toisiokäytön hallintamalli (valmistuu vuoden 2023 aikana); sekä
- asiakirjahallinnon toimintaohje.

4. Tiedonhallinnan tietovarannot

Prosessien käyttämä tieto, keräämä ja tuottama tieto muodostuu tai kertyy tietovarantoihin, joita hyvinvointialue hallinnoi. Hyvinvointialueella on seuraavat kymmenen tietovarantoa:

- yleishallinnon ja sairaanhoidonhallinnon tietovarannot;
- henkilöstöhallinnon tietovaranto;
- taloushallinnon tietovaranto;
- tietohallinnon tietovaranto;
- terveydenhuollon tietovaranto;
- sosiaalihuollon tietovaranto;
- hankinta- ja materiaaliyksikön tietovaranto;
- kunnossapito ja kiinteistöhuollon tietovaranto;
- pelastustoimen tietovaranto;
- ympäristöhuollon tietovaranto; sekä
- lääkintä- ja viestintätekniiikan tietovaranto.

Tiedonhallinnan tietovarantoja käsittelevät asiakirjat sisältävät tiedot tietovarannon hallinnointitehtävistä, tietovarannosta vastaavat viranomaiset, rekisterinpitovastuut, tietovarantojen ylläpidon ja hyödyntämisen valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaavat sekä muut tiedonhallintalaissa säädetyt asiat.

Hyvinvointialueen tiedonhallinnan tietovarantoja on kuvattu/tullaan kuvaamaan seuraavissa asiakirjoissa:

- tiedonohjaussuunnitelma;
- ICT-ympäristön kokonaisarkkitehtuurin kuvaus; sekä
- tiedon luovutuksen käytännöt ja tietopyynnöt (asiakirjajulkisuuskuvaus).

5. Tiedonhallinnan tietoaineistot

Hyvinvointialueen tietovarannot sisältävät erilaisia tietoaineistoja. Tiedonhallinnan tietoaineistoja käsittelevät asiakirjat sisältävät tiedot tietoaineistojen ylläpitotehtävistä, ylläpidon vastuut, tietoaineistojen ylläpidon ja hyödyntämisen valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaavat sekä muut tiedonhallintalaissa säädettyt asiat.

Hyvinvointialueen tiedonhallinnan tietoaineistoja on kuvattu seuraavissa asiakirjoissa:

- asianhallinnan ohje;
- tiedonohjaussuunnitelma; sekä
- rekisterihallinnon rekisteriselosteet.

6. Tiedonhallinnan tietojärjestelmät

Tietojärjestelmien kuvaaminen osana tiedonhallintamallia liittyy tarpeeseen tunnistaa ja kuvata myös tietojärjestelmien ylläpitoon liittyvät vastuut ja tuotantorakenteet.

Tiedonhallinnan tietojärjestelmiä käsittelevät asiakirjat sisältävät tiedot tietojärjestelmien hallinnointitehtävistä, tietojärjestelmästä vastaavat viranhaltijat, tietojärjestelmien ylläpidon ja hyödyntämisen valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaavat sekä muut tiedonhallintalaissa säädettyt asiat.

Hyvinvointialueen tiedonhallinnan tietojärjestelmiä on kuvattu seuraavissa asiakirjoissa:

- tietohallinnon puitesopimus ja palvelusopimus 2M-IT:n kanssa; sekä
- hyvinvointialueen käyttämien tietojärjestelmien ja vastuukäyttäjien listaus.

7. Tietosuoja- ja tietoturvallisuustoimenpiteet

Hyvinvointialueella on suunniteltu ennakoon, millä tavoin tietoturvallisuus toteutetaan ja mitä menettelyitä tietojenkäsittelyn, tietojärjestelmien ja tietoaineistojen turvaamiseksi on toteutettu tai aiotaan toteuttaa ja miten nämä on vastuutettu.

Tietosuoja- ja tietoturvallisuustoimenpiteitä käsittelevät asiakirjat sisältävät tiedot toimintaprosesseihin, tietovarantoihin, tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin liittyvät tietoturvallisuustoimenpiteet ja niistä vastaavat viranomaiset, tietoturvallisuustoimenpiteiden toteuttamisen valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaavat sekä muut tiedonhallintalaissa säädettyt asiat.

Hyvinvointialueen tietosuoja- ja tietoturvallisuustoimenpiteitä on kuvattu seuraavissa asiakirjoissa:

- tietosuojapolitiikka sekä muut tietosuojaan liittyvät asiakirjat;
- potilastietojen tietosuojaohje;
- tietosuojaselosteet ja rekisteriselosteet;
- tietoturvapoliittika; sekä
- asiakirjojen suojeisuusunnitelma.

8. Kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi

Tiedonhallintalaki edellyttää, että Hyvinvointialueen on julkisuusperiaatteen toteuttamista varten ylläpidettävä kuvausta sen hallinnoimista tietovarannoista ja asiarekisteristä.

Kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi on hyväksytty hallituksen kokouksessa 16.1.2023 § x samalla kuin tämä tiedonhallintamalli on hyväksytty.

Hyvinvointialueen tietopyyntöjä koskevat käytännöt on kuvattu seuraavissa asiakirjoissa:

- ohjeet potilastietojen luovuttamiseen; sekä
- muut tietojen luovutuskäytännöt.

9. Tietopyynnöistä aiheutuvat kustannukset

Hyvinvointialue perii asiakirja- ja tietopalvelumaksuja sekä tietopyyntöihin vastaamisesta siten kuin hallitus on päättänyt asiakirja- ja tietopalvelumaksuja koskevassa päätöksessään. Pääsääntöisesti asiakkaalle toimitetuista asiakirjoista ei peritä asiakasmaksuja.

Perittävät maksut koskevat mm. kohtuullisia kopio-, lunastus- ja lähetysmaksuja sekä tavanomaisen työn ylittävistä tiedonetsintätyöstä aiheutuvista kustannuksista. Tällöin tietopyynnön lähettäjälle ilmoitetaan etukäteen arvio kustannuksista.